Täysistunto

Torstai 19.5.2022 klo 16.00—18.07

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 52/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 10/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 10/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, verojaoston puheenjohtaja, edustaja Viitanen.

Keskustelu

17.49 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös tässä on kysymys yksimielisestä mietinnöstä ja toimenpiteestä, jonka on tarkoitus auttaa tässä ja nyt tähän olemassa olevaan maatalouden kustannuskriisiin ja kaikkeen, mitä olemme nähneet. Tämä on ollut sellainen laki, että meitä on koko ajan kiirehditty tässä eduskunnassa, että toivottavasti saisimme tämän mahdollisimman pian läpi, sillä näitä palautuksia voitaisiin ruveta sitten maksamaan heti, kun tämä eduskuntakäsittely on ohi, ja siksi olemme hyvin joutuisasti myös jaostossa ja valiokunnassa tämän käsitelleet.

Tässä siis on kysymys siitä, että maatalouden valmisteveroon suunnataan lisäpalautus vuodelta 2021. Kaiken kaikkiaan tätä lisäpalautusta voidaan antaa määräajassa sitä hakeneille ja saaneille, ja tätä ei tarvitse erikseen hakea, vaan se automaattisesti toteutetaan, kun saamme tämän lain eteenpäin.

Taloudellisia vaikutuksia: tämä tulee lisäämään menoja noin 45 miljoonaa euroa, ja sitä kautta tämä on yksi toimenpide siitä kokonaispaketista, millä sitten maataloutta tuetaan kaiken kaikkiaan. Käytännössä tämä lisäpalautus kohdistuu suurelta osin kevyeen polttoöljyyn, 99-prosenttisesti, ja yksi prosentti menee sitten sinne raskaamman polttoöljyn puolelle.

Valiokunta yksimielisesti tätä puoltaa ja toteaa, että tämä vastaa osaltaan tähän kustannuskriisiin ja parantaa huoltovarmuutta. Mutta tässä yhteydessä pohdin myös paljon sitä, että tämä tilanne ei ole nyt oikeastaan ihan neutraali. Nimittäin tämä lisäpalautus kaikkinensa ei esimerkiksi kohdistu nestekaasuun, ja tietenkin sillä on taas merkitystä muun muassa päästöjen kannalta. Tämä on selkeä ongelma, ja tähän on itse asiassa koko eduskunta jo viime kaudella kiinnittänyt huomiota. Jälleen kerran myös valiokunta kiinnittää mutta toteaa myös, niin kuin myöhemmin kerron, että tässä ja nyt tämä systeemin korjaus ei vaikuttaisi tähän esitykseen millään tavalla, koska tässä on kysymys yksittäisestä toimesta.

Toinen soveltamisalaa koskeva kysymys, mitä tässä pohdimme, mikä tuli esiin, on se, että varsin moni työ tänä päivänä tapahtuu myös urakoitsijan toimesta, ja sitä kautta toivottiin, että myös tietynlaisia urakointeja koskevia tilanteita varten voisi tätä lisäpalautusta saada. Tässä ei ole ihan tätä päivää vastaava tilanne.

Me toteamme sitten valiokuntana nimenomaan nämä: Me toteamme, että tässä on yksi toimi tässä ja nyt. Ja sitten kirjasimme oikeastaan näin, että soveltamisalan laajennus olisi erikseen selvitettävä kysymys: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että järjestelmän laajennus nestekaasuun ja muu mahdollinen soveltamisalan laajennus selvitettäisiin erikseen ja viipymättä.” Eli tämä on tärkeä terveinen jatkoon, koska eduskunta esimerkiksi tämän nestekaasun osalta on aiemminkin kantanut huolta. Ja sitten toteamme myös niin, että asiantuntijakuulemisessakin todettiin, että lyhyellä aikavälillä tämä ei vaikuta päästövelvoitteisiin, mutta tämä on nyt kertaluonteinen eli pitkäaikaisena tämä voisi vaikuttaa. Kiinnitimme huomiota tämän kertaluonteisuuteen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

17.53 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että maatalouden kustannuskriisiä helpottavana, nopeavaikutteisena toimena maksetaan pikavauhtia vuoden 2021 polttoöljyn käyttöä koskeva kertaluonteinen valmisteveron lisäpalautus. Lisäpalautuksesta lähes 99 prosenttia koskee kevyttä polttoöljyä, loppuosa raskasta polttoöljyä ja R-luokan biopolttoöljyä.

Kevyen polttoöljyn valmisteveron lisäpalautus on 14,8 senttiä litralta. Jo maaliskuussa maksettu normaali palautus oli kevyellä polttoöljyllä 10,33 senttiä litralta. Maatalouden maksettavaksi jää vuoden 2021 käytöstä kevyen polttoöljyn valmisteveroa 2,1 senttiä litralta ja sen lisäksi huoltovarmuusmaksu. Tämä on EU:n energiaverodirektiivin mukainen valmisteveron vähimmäismäärä. Sähkön osalta on jo vanhastaan pysyvänä lainsäädäntönä käytössä EU-lainsäädännön sallima maksimipalautus, 2,19 senttiä kilowattitunnilta. Maatalouden maksettavaksi jää siis tässäkin EU-minimi, joka on 0,05 senttiä kilowattitunnilta.

Polttoöljyn valmisteveron lisäpalautus maksetaan niin sanotusti viran puolesta niille, jotka ovat hakeneet palautusta määräajassa eli helmikuun 2022 loppuun mennessä. Lisäpalautusta ei näin ollen tarvitse hakea Verohallinnolta erikseen.

Valiokunta kiinnitti aivan oikein huomiota siihen, että maataloudelle traktori- ja työkoneurakointia suorittavat eivät ole oikeutettuja polttoöljyn valmisteveron palautukseen lainkaan. Tämä aiheuttaa merkittävän neutraalisuusongelman, johon Koneyrittäjien liitto ja MTK kiinnittivät asiantuntijakuulemisessa huomiota. Maatalouden harjoittajia siis kohdellaan eri tavalla riippuen siitä, käyttävätkö he omia koneita vai urakoitsijaa.

Maatalouden energiaverojen palautusjärjestelmä ei koske lainkaan myöskään nestekaasua. Tämäkin aiheuttaa merkittävän neutraalisuusongelman. Kuten edustaja Viitanen tässä totesi, niin viime kaudella, jolloin muuten toimin verojaoston puheenjohtajana, me tehtiin tästä eduskunnassa lausuma — siis lausuma siitä, että nestekaasu lisättäisiin valmisteveron palautukseen oikeutettujen tuotteiden luetteloon — mutta silloinen valtiovarainministeri Orpo ei osoittanut tätä asiaa kohtaan kiinnostusta, ja täällä nykyään edustajana oleva, hänen silloinen avustajansa, edustaja Marttinen ei ilmeisesti sitten riittävästi häntä valistanut tässä asiassa.

Lain puutteellisuuksia, näitä kahta edellä mainittua puutteellisuutta, ei ollut eduskunnassa käytännössä mahdollista korjata. Muutokset eduskunnassa ovat tunnetusti harvinaista

herkkua, koska ne edellyttävät hallituspuolueiden yksimielisyyttä. Hallituksen tulisi kuitenkin ottaa eduskunnan huomiot erikseen uuteen käsittelyyn mahdollisimman nopeasti.

Arvoisa puhemies! Maatalouden energiaveron palautus koskee nykyisellään vain valmisteveron energiasisältöveron osuutta, joka palautetaan kokonaan. Kuluvan eduskuntakauden aikana on hallitusneuvotteluissa sovitun mukaisesti korotettu vain energiasisältöveron osuutta, ei valmisteveron hiilidioksidiveron osuutta. Näin maatalous on saanut korotuksen kokonaan takaisin palautuksena. Aikaisemmin palautus koski myös hiilidioksidiveroa, mutta pääministeri Jyrki Kataisen hallitus poisti tämän palautuksen osan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen poissa. — Edustaja Norrback.

17.58 **Anders Norrback r:** Kiitos, arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden ja suomalaisen ruuantuotannon kannalta on erittäin tärkeää, että me nyt tuemme maataloutta kaikin mahdollisin keinoin. Valmisteveron palautus on ensimmäinen osa hallituksen lupaamaa kriisitukipakettia maataloudelle, joka näkyy myös nopeimmin maanviljelijöiden kukkarossa. Toivon myös, että loppuosa maatalouden tukipaketista saadaan mahdollisimman nopeasti käyttöön.

Kiitän valiokuntaa ripeästä käsittelystä ja hyvästä mietinnöstä huomautuksineen.

Ärade talman! Vårt jordbruk, vår livsmedelsproduktion står inför en aldrig tidigare skådad lönsamhetskris. Sedan har vi ytterligare oroande tecken att vi går mot en vinter, nästa vinter alltså, där vi kan få en globalt omfattande livsmedelskris som inte bara är beroende av kriget i Ukraina. Vi har väderförhållanden i Indien och Bangladesh som ser ut att förstöra skörden. Vi får oroande signaler från Medelhavsländerna, också från delar av Amerika. Vi får oroande signaler från Danmark och södra Sverige om att odlingssäsongen ser ur att inte bli så lyckad — den kan till och med bli en katastrof. Därför är det viktigt att vi stöder vårt eget lantbruk, vår egen livsmedelsproduktion nu på alla tänkbara sätt. Jag stöder utskottets betänkande. — Tack.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

18.00 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietintö on tosiaan yksimielinen. Tuolla verojaostossa tosin kävimme kyllä keskustelua siitä, millä tavoin me tulevaisuudessa voisimme tämän palautuksen — maataloudessa käytetyn polttoöljyn valmisteveron palautuksen — laajentamista selvittää. Ja niin kuin tuossa jaoston puheenjohtaja, edustaja Viitanen toi esille, niin tänne me sitten saimme sorvattua yksimielisesti valiokunnan mietinnön tekstiin, että ”valiokunta pitää tärkeänä, että järjestelmän laajennus nestekaasuun ja muu mahdollinen soveltamisalan laajennus selvitettäisiin erikseen viipymättä”. Kävimme myös keskustelua tästä neutraaliudesta, elikkä ensinnäkin se, että tämän tulisi tosiaankin koskea muitakin kuin polttoöljyä ja näitä erikseen tässä laissa lueteltuja polttonesteitä. Nestekaasu nyt on lähinnä se, mikä on realistista ja mitä käytetään sitten tiloilla.

Sitten toisena tämä neutraalius, että kun tänä päivänä, niin kuin tuossa edustaja Kiviranta toi esille, aika paljon maatilataloudessa käytetään alihankintaa, jolloinka nämä koneyrittäjät ovat siinä mielessä hyvinkin keskeisessä roolissa, kun mietitään tuota maatalouden kustannusrakenteen syntymistä.

Ja tietysti se, että tätä oltaisiin yritetty tässä samaisessa mietinnössä muuttaa, niin kun tämä on sidottu noihin vuoden 2021 maksupalautuksiin, niin siinä mielessä tämä ei tavallaan olisi voinut onnistua teknisesti esimerkiksi näitten koneyrittäjien kohdalta. Ja siinä mielessä kyllä sitten tietysti vähän ihmettelen, että jos edellisellä kaudella on tehty tämä lausuma liittyen tähän nestekaasuun, ja kuitenkin meillä sitten nyt hallituksessa istuu tällä hetkellä keskustapuolue, niin tietysti olisin ajatellut, että se vanha lausuma sieltä olisi hyvissä ajoin — siinä vaiheessa, kun tätä lakia on lähdetty sorvaamaan — sitten kaivettu esille ja yritetty edesauttaa, jotta tämä laajennus oltaisiin voitu saada aikaiseksi jo tässä vaiheessa.

Sen tähden tähänkään mietintöön kristillisdemokraatit eivät jättäneet mitään omaa eriävää esitystä. Toki meillä on ollut tuossa meidän maatalousohjelmassa ajatus siitä, että tämä palautus voisi olla kolminkertainen, ja tässä on tietysti vähän epävarmaa se, miten komissio sitten suhtautuisi tämän tyyppiseen reilumpaan palautukseen, mutta tärkeintä oli kuitenkin, että tämä palautus saadaan mahdollisimman nopeasti tiloille, ja sen tähden sitten tuolla valiokunnassakin pyrittiin ripeään käsittelyyn.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

18.03 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa puheenjohtaja! Maataloudelle tämä, edes pieni, kädenojennus on tänä päivänä aivan loistava juttu, kun otetaan huomioon, kuinka tiukille maatalousyrittäjä voi joutua esimerkiksi siitä syystä, että Venäjältä, Valko-Venäjältä tai Ukrainasta tulevat lannoitteet saattavat loppua kokonaan ja niiden hinta saattaa nousta aivan mielettömän kalliiksi siihen verrattuna, mitä se on ollut sieltä tullessaan, ja sitten kun huomioidaan se, kuinka paljon esimerkiksi leikkuupuimurit, isot traktorit ynnä muut vievät polttoöljyä. Ja sitten yksi iso, mikä sitä vie: niin kauan kuin ei saada kaasukäyttöisiä viljankuivureita, kevyt polttoöljy on se, millä niitä viljoja kuivataan. Jos sattuu olemaan märkä syksy, niin huomattavasti, tuhansia litroja enemmän viljan kuivatus vie sitä polttoöljyä. Tämä on todella hyvä asia myöskin tällä kohtaa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Viitanen.

18.04 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Kyllä kiitän tässäkin jaostoa ja koko valiokuntaa siitä, että saimme tämän yksimielisesti ja ripeästi. Mielestäni se on osoitus siitä, että eduskunnassa kuitenkin tämä kriisitietous on meillä selkeästi esillä ja näimme tämän sekä huoltovarmuuden että sitten tämän kustannuskriisin osalta välttämättömänä, nopeana, tässä ja nyt vaikuttavana toimena. Mutta kyllä minä itsekin sinänsä näen, että nykyään, kun tehdään näitä uudistuksia, kaiken kaikkiaan on otettava kokonaisvaltaisesti huomioon se, mikä on niiden vaikutus vaikkapa ympäristö-, ilmastopäästöihin, ja mielestäni on selvää, että meidän pitää näissäkin ratkaisuissa pyrkiä siihen suuntaan, että mieluummin tuetaan niitä, jotka eivät päästöjä aiheuta, kuin niitä, jotka aiheuttavat. Siksi tämä huoli, joka viime kaudella on esille tullut muun muassa tämän nestekaasun osalta, on ihan aiheellinen, ja hyvä, että nostamme sen esiin.

Samoin itseäni mietityttää, että kyllähän sitten tietenkin on järkevää myös kuunnella koneyrittäjien huolta tässä tapauksessa. Jos tätä enemmän ja enemmän käytetään, on ihan perusteltua, että kysytään sitten, miksi systeemi tällä kertaa on tällainen.

Kuten sanottu, tässä todella oli tämä pikaisuus tärkeää, koska ymmärrän hyvin sen, että jos siellä on vaikea tilanne, niin kyllä se, että saa nopeasti helpotuksen, on tärkeää. Tämä mietintöhän oli meiltä ulkona jo sillä tavalla, että se olisi voitu käsitellä jo muutamaa päivää aikaisemmin, mutta nyt oli tämä eräs Nato-kysymys, joka sitten mahdollisti, että tänään tämä on täällä käsittelyssä. Haluan vielä osaltani korostaa, että kiitos hyvästä yhteistyöstä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

18.06 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Minussa nyt heräsi tässä juristi, ja totean tässä sen, että se, että tämä hallituksen esitys koski maatalouden energiaveron lisäpalautusta vuodelta 2021, ei tietenkään olisi estänyt lisäämästä sinne traktoriurakoitsijoita valmisteveron palautuksen saajiksi siltä osin kuin he tekevät maatalouden urakointia, tai lisäämästä myös nestekaasua tuohon valmisteveronpalautettujen energiatuotteiden luetteloon. Se vain olisi voitu sitten panna tulemaan voimaan 1.1.2022 lähtien tai 1.1.2023 lähtien, jos näin olisi haluttu. Eli tämä on puhtaasti hoidettavissa oleva tekninen asia, mutta asia on nyt tässä vaiheessa, ja näillä mennään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 52/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.